

Τι είναι ποίηση...

"Αν ένα πουλί μπορούσε να πει με ακρίβεια τι τραγουδάει, γιατί τραγουδάει, και τι είναι αυτό που το κάνει να τραγουδάει, δεν θα τραγούδαγε".

Κυρίες και Κύριοι

Φίλες και Φίλοι

Παραλλάζοντας αυτή τη σημείωση του Πωλ Βαλερύ, η οποία παραπέμπει αμέσως Τι είναι ποίηση...

"Αν ένα πουλί μπορούσε να πει με ακρίβεια τι τραγουδάει, γιατί τραγουδάει, και τι είναι αυτό που το κάνει να τραγουδάει, δεν θα τραγούδαγε".

Κυρίες και Κύριοι

Φίλες και Φίλοι

Παραλλάζοντας αυτή τη σημείωση του Πωλ Βαλερύ, η οποία παραπέμπει αμέσως στον Ποιητή και στην Ποίηση, θα λέγαμε: "Αν ένας ποιητής μπορούσε να πει με ακρίβεια τι γράφει, γιατί γράφει και τι είναι αυτό που τον κάνει να γράφει, δεν θα έγραφε".

Κι εγώ τώρα δεν ξέρω να σας πω τι είναι Ποίηση και γιατί γράφω ποιήματα. Πολύ περισσότερο δεν ξέρω να σας πω σε τι μας βοηθάει η Ποίηση και ποιος είναι ο σκοπός της. Το μόνο που ξέρω είναι πως ο Ποιητής ήταν πάντα ένας αφοσιωμένος της Ζωής. Είτε τον γεμίζει χαρά, είτε τον θλίβει η Ζωή, είτε τον πάει στον Ουρανό, είτε τον κατεβάζει στην Κόλαση, αυτός μένει πάντα ο αφοσιωμένος της.

Τη μυστήρια αγάπη του για τη Ζωή δεν έχει άλλο τρόπο να την εκφράσει: γράφει ποιήματα. Νομίζω ότι προσπαθεί να εκφράσει κυρίως αυτό που κρύβει η ζωή. Όπως ο έρωτας κρύβει αυτό που μας κάνει ερωτευμένους.

Η Ποίηση λοιπόν είναι πράξη ερωτική; Ή μήπως πράξη απόγνωσης; Ή μήπως και τα δύο; Πράξη ερωτική και συνάμα π πράξη απόγνωσης.

Για την ποιητική πράξη έχουν γραφτεί πολλά και διάφορα. Και από τους ίδιους τους τεχνίτες και από τους θεωρητικούς. Πολλές φορές οι Ποιητές προσπάθησαν να διατυπώσουν τον ανύπαρκτο ορισμό της Ποίησης, σα να κοίταζαν σ' έναν καθρέφτη όπου δεν έβλεπαν το πρόσωπό τους, αλλά το απόλυτο κενό.

Σταχυολογώ πρόχειρα:

Η ποίηση είναι η αναζήτηση του ανεξήγητου

Στήβενς

Η ποίηση αρχίζει πάντα, όταν κάποιος που πρόκειται να γίνει ποιητής, διαβάζει ένα ποίημα.
Μίλτον

Η ποίηση μας δημιουργεί την εντύπωση, όχι πως ανακαλύψαμε κάτι καινούργιο, αλλά πως θυμηθήκαμε κάτι που είχαμε ξεχάσει.

Μπράντλεϋ

Η ποίηση είναι το καταφύγιο που φθονούμε.

Καρωτάκης

Η ποίηση είναι ένας φασιανός που χάνεται στους θάμνους
Στήβενς

Η ποίηση έχει τις ρίζες της στην ανθρώπινη ανάσα.
Σεφέρης

Η ποίηση υπαγορεύεται από ένα δαιμόνιο, αν και θα ήταν υπερβολή να το χαρακτηρίσει κανείς αγγελικό.
Ζεζλάβ Μίλοζ

Η ποίηση είναι έκφραση, αν ένας στίχος είναι έκφραση, αν καθένα από τα μέρη που απαρτίζουν ένα στίχο, κάθε μία λέξη, είναι εκφραστικά μόνα τους.
Κρότσε

Η ποίηση δεν είναι ο τρόπος να μιλήσουμε αλλά ο καλύτερος τοίχος να κρύψουμε το πρόσωπό μας.
Αναγνωστάκης

Η ομορφιά караδοκεί. Αν είμαστε ευαίσθητοι, θα την αισθανθούμε μέσα στην ποίηση όλων των γλωσσών.
Μπόρχες

Η ποίηση είναι ανάπτυξις στίλβοντος ποδηλάτου.
Εμπειρικός

Η ποίηση αρχίζει με την επίγνωση εκ μέρους μας όχι της Πτώσης, αλλά του ότι πέφτουμε.
Μπλουμ

Όταν διαβάζουμε ένα καλό ποίημα, φανταζόμαστε πως κι εμείς θα μπορούσαμε να το έχουμε γράψει, πως το ποίημα προϋπήρχε μέσα μας.
Μπόρχες

Η ποίηση ένα πράγμα ανάλαφρο, ιερό και φτερωτό.
Πλάτων

Η ποίηση δεν είναι ένα ελευθέρωμα της συγκίνησης, αλλά απόδραση από τη συγκίνηση. Δεν είναι έκφραση της προσωπικότητας, αλλά απόδραση από την προσωπικότητα.
Έλιοτ

Η ποίηση είναι η πιο πυκνή μορφή προφορικής έκφρασης.
Πάουντ

Η ποιότητα ενός μεγάλου ποιητή είναι πανταχού παρούσα και πουθενά ορατή σαν μια ξεχωριστή συγκίνηση.
Κόλεριτζ ή Ντε Κουίνσυ

Αν κάποιος μάθει καλά ελληνικά, μπορεί να βρει σχεδόν "ολόκληρη την ποίηση" στον Όμηρο.

Πάουντ

Είναι παράξενο πως γράφει κανείς ποιήματα.
Σεφέρης

Οι ποιητές όλων των εποχών έλαβαν μέρος στη συγγραφή ενός Μεγάλου Ποιήματος
αενάως εν εξελίξει.
Σέλλεϋ

Στην ίδια την ουσία της ποίησης υπάρχει κάτι το απρεπές: Φανερώνονται πράγματα που
δεν ξέραμε πως τα κρύβαμε μέσα μας και τρομάζουμε σα να είχε ξεπηδήσει μια τίγρης και
στεκόταν μπροστά μας στο φως τινάζοντας την ουρά της.
Σέσλαβ Μίλοζ

Όλη η ποίηση είναι ποίηση πειραματική.
Στήβενς

Η ποίηση είναι η αιτία που φθείρει το κάθε τι από το μη είναι στο είναι.
Πλάτωνας

"Διο ευφυούς η ποιητική εστιν ή μανικού. Τούτων γαρ οι μεν εύπλαστοι οι δε εκστατικοί
εισίν".

(Η τέχνη της ποίησης είναι έργο του προικισμένου μάλλον παρά του μανικού καλλιτέχνη,
γιατί ο πρώτος είναι ο επιδέξιο μιμητής, ενώ ο δεύτερος κατέχεται από ενθουσιασμό και
του λείπει η ψυχική ηρεμία).

Αριστοτέλης

Ο κατάλογος είναι ανεξάντλητος όπως ανεξάντλητες είναι οι άπειρες αισθήσεις που μας
υποβάλλει η Ποίηση. Θα σταματήσω εδώ. Και θα τον κλείσω με μια φράση του Πεσόα:

Ο άνεμος φυσάει
έτσι όπως τον άκουσε ο Όμηρος
ακόμα κι αν δεν υπήρξε ποτέ

Ανέφερα τον Πεσόα, αλλά δεν σας αποκάλυψα τα ονόματα εκείνων που έγραψαν αυτούς
τους στοχασμούς για την Ποίηση. Καλύτερα έτσι. Ίσως αυτός ο τρόπος μας φέρνει πιο
κοντά σε Κείνον που αποσβύνοντας ολοένα το πρόσωπό του μέσα στο έργο του, γίνεται ο
άλλος, γίνεται οι άλλοι, γίνεται ο Κανέννας. Θέλω να πω μας φέρνει πιο κοντά στον Ποιητή
και στο Ποίημα.

Και τι είναι τελικά το Ποίημα; Ίσως είναι το νόμισμα που σφίγγει στα δόντια του ο Ποιητής
για να μπει στη βάρκα του Θανάτου. Με αυτό θα πληρώσει για το μέγα θαύμα που αξιώθηκε
και που δεν είναι άλλο από την ίδια τη ζωή.

Έχω γράψει τούτο το χαϊ-κου:

Όλοι χωράμε
οι ζωντανοί κι οι νεκροί
σ' ένα ποίημα

Αλλά και όλη η μνήμη του κόσμου χωράει μέσα στην Ποίηση. Ή τουλάχιστον αυτή τη μαγική εντύπωση μας δίνει η τέχνη της Ποίησης. Πως όσα έχουν χαθεί και κείνα που θα έρθουν και θα περάσουν και θα χαθούν θα μείνουν για πάντα μέσα στην Ποίηση. Θα μείνουν για πάντα μέσα στην Ποίηση "όσα κι αν είναι λίγα αυτά που σταματιούνται" όπως θα έλεγε ο Αλεξανδρινός.

Διαβάστηκε από τον ίδιο τον ποιητή Γιώργη Παυλόπουλο στην εκδήλωση του περιοδικού "Γράμματα και Τέχνες" που έγινε προς τιμήν του στο "Σπίτι της Κύπρου" στις 8/12/1997. Αναδημοσιεύεται από το τεύχος 83 του περιοδικού "Γράμματα και Τέχνες" (Φεβρουάριος - Μάρτιος 1998)